

TELEMEDITSINA: ZAMONAVIY TIBBIYOTNING YANGI BOSQICHI

Normurodov Xushid Tursunmurodovich
Angren Universiteti “Davolash ishi” fakulteti
“Kasbiy fanlar” kafedrası o‘qituvchisi
khurshid3016966@gmail.com

Xodjimurodov Davron Ikramaliyevich
Angren Universiteti “Davolash ish” fakulteti o‘qituvchisi
“Umumdavolash ishi” kafedrası o‘qituvchisi
Dr.khodjimuratov@gmail.com

Dolzarbliigi: Zamonaviy tibbiyot jadal rivojlanib borayotgan bir davrda, tibbiy xizmatlarning sifatini oshirish, aholiga qulay va tezkor yordam ko‘rsatish dolzarb masalaga aylangan. Ayniqsa, olis va chekka hududlarda yashovchi aholi uchun malakali tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyati cheklangan. Shu nuqtai nazardan qaralganda, telemeditsina – ya’ni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida tibbiy xizmat ko‘rsatish – sog‘liqni saqlash tizimidagi muhim innovatsiyalardan biri hisoblanadi. Koronavirus pandemiyasi davrida telemeditsinaning ahamiyati yanada yaqqol namoyon bo‘ldi. Odamlar uyda o‘tirgan holda shifokorlardan maslahat olish, test natijalarini baholash va hatto muolajalar bo‘yicha yo‘riqnoma olish imkoniga ega bo‘ldi. Bu esa nafaqat tibbiy xizmatni davom ettirish, balki sog‘liqni saqlash tizimi ustidagi bosimni kamaytirishga ham xizmat qildi. Bugungi kunda telemeditsina yurtimizda ham bosqichma-bosqich joriy etilmoqda. Uning keng joriy qilinishi orqali ko‘plab ijtimoiy va iqtisodiy muammolar hal etilishi mumkin: shifokorlar sonining yetishmasligi, navbatlar muammosi, yo‘l xarajatlari va vaqt yo‘qotish holatlari kamayadi. Telemeditsina, shuningdek, surunkali kasalliklarni kuzatish, psixologik maslahatlar berish, epidemiologik nazorat va tibbiy ta’limda ham keng qo‘llanilmoqda. Shu bois, telemeditsinaning imkoniyatlarini o‘rganish va uni keng joriy etish yo‘llarini aniqlash bugungi kunda tibbiyot sohasidagi dolzarb muammolardan biri sanaladi.

Tadqiqotning maqsadi: Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — telemeditsina texnologiyalarining zamonaviy tibbiyotdagi ahamiyatini o‘rganish, ularning

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th May, 2025

amaliyotdagi qo'llanilish holatlarini tahlil qilish hamda aholiga ko'rsatilayotgan tibbiy xizmat sifatiga ta'sirini baholashdir. Tadqiqot orqali quyidagi vazifalarni amalga oshirish rejalashtirilgan:

- Telemeditsina xizmatlarining afzalliklari va imkoniyatlarini aniqlash;
- Ularning an'anaviy tibbiy xizmatlar bilan taqqoslaganda samaradorligini o'rganish;
- Mavjud muammolar, xususan, texnik infratuzilma, huquqiy asoslar va shaxsiy ma'lumotlarning himoyasi bilan bog'liq masalalarni tahlil qilish;
- Telemeditsina xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish.

Ushbu maqsad orqali tadqiqot sog'liqni saqlash tizimining zamonaviy talablarga javob beruvchi yo'nalishini rivojlantirishga hissa qo'shishni ko'zda tutadi.

Tadqiqot materiallari va usullari: Tadqiqotda asosiy manba sifatida xalqaro va mahalliy ilmiy maqolalar, sog'liqni saqlash tashkilotlari (Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti – WHO, AQSh Sog'liqni saqlash instituti – NIH va boshqalar) tomonidan e'lon qilingan statistik hisobotlar, tibbiyot sohasidagi amaliy tajribalar va qonunchilik hujjatlari tahlil qilindi.

Tadqiqot quyidagi metodlar asosida olib borildi:

- Tahliliy metod** – mavjud ilmiy va statistik ma'lumotlar asosida telemeditsina xizmatlarining samaradorligi o'rganildi;
 - Taqqoslash usuli** – an'anaviy va masofaviy tibbiy xizmatlar orasidagi farqlar va o'xshashliklar tahlil qilindi;
 - Kuzatuv usuli** – ba'zi klinikalarda joriy etilgan telemeditsina xizmatlarining amaliy holati o'rganildi;
 - Suhbat va so'rovnoma usullari** – bemorlar va tibbiyot xodimlarining telemeditsinaga bo'lgan munosabati aniqlash uchun kichik hajmda so'rov o'tkazildi. Ushbu metodlar orqali telemeditsinaning real hayotdagi qo'llanilishi, natijalari va yuzaga kelayotgan muammolar kompleks yondashuv asosida tahlil qilindi.
- Natijalar va munozaralar:** Tadqiqot natijalariga ko'ra, telemeditsina xizmatlari bemorlarga tezkor va qulay tibbiy maslahat olish imkonini berayotgani aniqlandi. Telemeditsina joriy etilgan tibbiy muassasalarda quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatildi:
- Bemorlarning vaqt va xarajatlarini sezilarli darajada tejashga erishildi. Masalan,

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th May, 2025

ba'zi hududlarda shifokorga borish uchun o'rtacha 3-5 soat vaqt ketgan bo'lsa, telekonsultatsiya orqali bu muammo bartaraf etilgan.

-Shifokorlar yuklamasi kamaydi, ayniqsa yengil simptomli holatlarda masofadan maslahat berish orqali poliklinikalardagi navbatlar kamaygan.

-Surunkali kasallikka chalingan bemorlarning holati doimiy nazorat ostida bo'lishi ta'minlandi. Bu esa kasallikning og'ir bosqichga o'tish ehtimolini kamaytirdi.

-COVID-19 pandemiyasi davrida telemeditsina orqali infeksiyaning tarqalishi xavfi kamaytirilgan.

Biroq, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlangan:

-Aholining ba'zi qatlamlarida internet tarmog'iga kirish imkoniyati cheklangan.

-Tibbiyot xodimlarining barchasi telemeditsina texnologiyalarini yetarli darajada o'zlashtirmagan.

-Huquqiy va axborot xavfsizligi bilan bog'liq me'yoriy bazalar to'liq shakllanmagan.

-Masofaviy konsultatsiyalarda to'liq tashxis qo'yish imkoni har doim ham mavjud emas, ayniqsa fizik ko'rik talab qilinadigan holatlarda. Shunga qaramay, global miqyosda telemeditsina tizimi barqaror rivojlanib bormoqda va uni sog'liqni saqlash tizimiga to'liq integratsiya qilish dolzarb vazifa sifatida qaralmoqda.

Xulosa: Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, telemeditsina — bu zamonaviy tibbiyotning ajralmas qismiga aylanayotgan samarali texnologiyadir. U nafaqat aholiga tez, qulay va xavfsiz tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi, balki sog'liqni saqlash tizimining iqtisodiy va tashkiliy samaradorligini ham oshiradi. Ayniqsa, uzoq hududlardagi aholi uchun malakali shifokor yordamiga ega bo'lish imkoniyatini yaratadi. Telemeditsinaning jadal rivojlanishi zamonaviy jamiyat ehtiyojlari va texnologik taraqqiyot bilan chambarchas bog'liq. Biroq uning to'laqonli joriy etilishi uchun bir qator muhim masalalarga e'tibor qaratish lozim: internet infratuzilmasini yaxshilash, tibbiy xodimlarni maxsus tayyorlash, huquqiy va axborot xavfsizligi masalalarini tizimli ravishda hal qilish zarur. Kelajakda telemeditsina nafaqat maslahat va kuzatuv vositasi, balki profilaktika, diagnostika va rehabilitatsiya sohalarida ham keng qo'llaniladigan universal platformaga aylanishi mumkin. Shunday ekan, ushbu sohani chuqur o'rganish, rivojlantirish va qo'llab-quvvatlash zamonaviy tibbiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib

qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Health Organization (WHO). *Telemedicine: Opportunities and Developments in Member States*. Report on the second global survey on eHealth. Geneva: WHO Press, 2010.
2. Bashshur, R., Shannon, G., Krupinski, E., & Grigsby, J. *The Empirical Foundations of Telemedicine Interventions for Chronic Disease Management*. *Telemedicine and e-Health*, 20(9), 2014, pp. 769–800.
3. Ministry of Health of the Republic of Uzbekistan. *2023 yilgi sog'liqni saqlash tizimidagi raqamli texnologiyalar holati bo'yicha hisobot*. Toshkent, 2024.
4. American Telemedicine Association (ATA). *What is Telemedicine?* <https://www.americantelemed.org>
5. Dovletov A.K., Qodirova D.S. *Zamonaviy tibbiyotda telemeditsina texnologiyalarining o'rni*. Toshkent tibbiyot akademiyasi ilmiy jurnali, 2023, №2, bet 45–49.
6. Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). *Global Burden of Disease Study on Remote Care Access*, 2022.
7. Xamidova M.Sh. *Telemeditsina xizmatlarining tibbiy xizmat sifatiga ta'siri*. O'zbekiston Sog'liqni Saqlash Jurnali, 2024, №1.
8. Greenhalgh, T., Wherton, J., Papoutsis, C., Lynch, J., & Sudhinaraset, M. *Telemedicine and Remote Health Care: A Systematic Review*. *The Lancet*, 395(10224), 2020, pp. 1794–1802.
9. Moorhead, S., & Hoving, C. *The Role of Telemedicine in Improving Access to Health Care Services in Rural Areas*. *Journal of Rural Health*, 34(1), 2018, pp. 1–8.
10. Gupte, A., & Desai, D. *Telemedicine Applications in Mental Health: A Review of Current Literature*. *Psychiatry Research*, 272, 2019, pp. 6–13.